

STRATEGISK KULTUR-, IDRETT- OG FRITIDSPLAN 2023-2031

INNHOOLD

Innledning	2
Kultur-, idrett og fritidskommunen Sandefjord	2
Hovedmål	3
Strategier	4
Delmål	5
Virksomheter og ansvarsområder	
Bibliotek	5
Kulturformidling, kulturhus og kulturopplevelser	6
Kulturskole	8
Historie og identitet	9
Oppvekst, ungdom og nærmiljø	10
Parker og plasser	11
Idrett, friluftsliv og rekreasjon	12
Frivilligheten	14
Gravlunder og kirkegårder	15
Kirker, tros- og livssynssamfunn	15
Oppfølging av planen	16

INNLEDNING

Kultur, idrett og friluftsliv bidrar til å gi tilværelsen vår mening og innhold. Deltakelse er med på å fremme helse og livskvalitet. Spesielt for barn og unge har tilgang til gode fritidsopplevelser stor betydning for identitetsutvikling, tilhørighet og psykisk og fysisk helse. Å redusere barrierer for deltakelse er derfor viktig, det bidrar til å motvirke utenforskap.

Frivillig sektor er viktig både for samfunnet og for enkeltpersoner, og knytter mennesker sammen. Å arbeide frivillig bidrar til et godt liv, og er en viktig bærebjelke for realisering av et godt kultur- og fritidstilbud. Bred deltakelse og mangfoldige aktiviteter er et mål i seg selv, uavhengig av hva de frivillige engasjerer seg i. Engasjement er med på å bygge gode og trygge lokalsamfunn og oppvekstvilkår. Ungdom er en ressurs og kan hvis de involveres og engasjeres, være med å hjelpe til med rekrutteringsutfordringer til frivillige lag og foreninger.

Bærekraftig utvikling inkluderer som regel de tre pilarene økonomi, sosiale forhold og miljømessige hensyn. Det har imidlertid blitt mer vanlig å inkludere kultur som en viktig bærebjelke for å sikre bærekraft.

KULTUR-, IDRETT- OG FRITIDSKOMMUNEN SANDEFJORD

Kultur-, idretts- og fritidstiltak er viktig for innbyggerne, og for utvikling av bærekraftige tettsteder og sentre i kommunen. Kultur, idrett og fritid er det som gjør livet verdifullt, skaper trivsel, tar vare på helsen og gir gode opplevelser og minner.

Aktiviteter står sentralt med forebyggende og byggende arbeid for befolkningen, og for barn og unge spesielt. Det er godt folkehelsearbeid i praksis. Et rikt tilbud er viktig for at fritiden blir positiv for utsatt ungdom, samt at Sandefjord har et tilstrekkelig ungdomsvennlig fritidsmiljø. Derfor er kultur, idrett og fritid et satsingsområde.

I arbeidet med å utvikle et felles strategisk og faglig rammeverk for bærekraftig utvikling er aktiviteter innenfor kultur, idrett og fritid viktig som forebyggende og proaktive tiltak tidlig i innsatstrappen.

Sandefjord har et bredt spekter av virksomheter og tiltak hele året. Dette gjør kommunen attraktiv for bosetting, turister og besøkende. Gode kultur- og fritidstilbud er også viktig for næringslivet, og bidrar til at bedrifter kan trekke til seg, beholde og utvikle medarbeidere. Det er viktig for kommunens økonomi, for å kunne gjennomføre tiltak innenfor alle virkeområder.

Sandefjord har et rikt foreningsliv og mange aktører og næringer innenfor kultur-, idretts- og fritidsområdet. Kommunen ønsker å videreutvikle tilbudet i samarbeid med alle aktører innen feltet.

Kultur, idrett og fritid dekker mange ulike virksomheter og ansvarsområder, og skal bidra til å gi innbyggerne gode fritidsopplevelser, ivareta historien vår og tilrettelegge for en verdig avskjed:

- Bibliotek
- Kulturformidling, kulturhus og kulturopplevelser
- Kulturskole
- Historie og identitet

- Oppvekst, ungdom og nærmiljø
- Parker og plasser
- Idrett, friluftsliv og rekreasjon
- Frivilligheten
- Gravlunder og kirkegårder
- Kirker, tros- og livssynssamfunn

Alle virksomhetsområder er viktig for utvikling av by og tettsteder, og for fysisk og psykisk miljø for innbyggerne. Kultur, idrett og fritid har en oppdragende effekt, og er en viktig arena for demokratiske prosesser og engasjement blant innbyggerne.

Denne planen inngår i kommunens sammenhengende planverk, og skal bidra til kommunens overordnede mål og visjon: «Sammen framover». Planverket tar utgangspunkt i kommuneplanen, som er kommunens øverste styringsdokument, og videreutvikles gjennom strategisk kultur-, idrett- og fritidsplan og andre sektorplaner, og underliggende delplaner.

FNs bærekraftsmål er en viktig del av rammeverket i kommuneplanen, med hovedfokus på åtte bærekraftsmål. Alle virksomhetsområder innenfor kultur, idrett og fritid skal bidra i kommunens arbeid for å nå disse målene.

HOVEDMÅL FOR KULTUR-, IDRETT- OG FRITIDSOMRÅDET

3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET

God helse og livskvalitet

4 GOD UTDANNING

God utdanning

10 MINDRE ULIKHET

Mindre ulikhet

11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN

Bærekraftige byer og lokalsamfunn

God helse og livskvalitet: Sikre innbyggerne tilgang til mange ulike arenaer for fysisk og kulturell aktivitet og rekreasjon hele året.

God utdanning: Legge til rette for kulturell læring.

Mindre ulikhet: Bidra til at hele befolkningen kan ta del i kultur- og fritidstilbudene, enten som deltagere eller publikum. Styrke frivilligheten som viktig samarbeidspartnere for å sikre deltagelse, utvikling og mangfold i lokalmiljøene.

Bærekraftige byer og lokalsamfunn: Stimulere til et mangfoldig kultur- og fritidstilbud i samarbeid med frivillige organisasjoner og lokal kulturturnæring

Kommunen vil

- videreutvikle Sandefjord som kultur-, idretts- og fritidskommune gjennom et bredt spekter av kultur- og fritidstilbud for alle.
- bidra til attraktive, gode og trygge leveforhold, ved å fremme inkludering, trivsel og god folkehelse.
- bidra til å sikre barn og ungdom like muligheter for deltakelse i fritidsaktiviteter.

STRATEGIER

Kommunen vil

- Legge til rette for et allsidig kultur- og fritidsliv med muligheter for deltakelse, utfoldelse og gode opplevelser for alle, med spesiell prioritet for barn og unge.
- Samarbeide med frivilligheten og andre for å redusere barrierer for deltakelse i fritidsaktiviteter, bidra til å skape trygghet og sikre tilknytning.
- Legge til rette for at kulturskolen skal være en arena for kulturelle uttrykk, og at spesielt barn og unge gis muligheter for å utvikle sin kreativitet.
- Bevare eksisterende og utvikle nye kulturelle og fysiske anlegg for å sikre et lavterskel arenamangfold for helårlig bruk hvor mennesker kan møtes,
- Fokusere på utvikling og forvaltning av arenaer for aktivitet, mens frivillige lag, foreninger og andre aktører fyller disse med innhold.
- Bidra til formidling av kommunens historie, for å styrke bevisstheten om kommunens utvikling, tilhørighet og identitet.
- Bevare det grønne og åpne preget med parker, plasser og friområder for rekreasjon og livskvalitet, samt ivareta biologisk mangfold og markere kommunen som miljøbevisst.
- Legge til rette for et allsidig idretts- og friluftsliv, lek, aktivitet og rekreasjon, for utfoldelse og gode opplevelser.
- Videreføre og utvikle nærdemokratiordningen, for å gi innbyggerne mulighet for inkludering og innflytelse i eget nærmiljø.
- Legge til rette for at barn og unge utvikler seg til engasjerte, demokratiske og samfunnsbevisste mennesker.
- Bidra til gode og forutsigbare rammebetingelser for frivillige lag og foreninger.
- Skape et godt kultur- og fritidstilbud i samarbeid med andre, og på den måten stimulere bosteds- og næringsattraktivitet.
- Samarbeide med fylkeskommunen, nabokommuner og andre instanser, for å sikre bredt forankrede og kvalitativt gode tjenester og tilbud.
- Støttekontaktordningen organiseres under kultur, idrett og fritids ansvarsområder for å kunne nyttiggjøre seg kultursektorens samlede virkemidler og ressurser og dermed bidra til inkludering og integrering i allmenne aktiviteter og arenaer under frivillig sektor, lag og foreninger.
- Bidra til måloppnåelse på andre tjenesteområder. Ta aktiv del i arbeidet med utarbeidelse av planer, og videre oppfølging.
- Bruke digitale arenaer for å gjøre tilgjengelig, spre og formidle kulturuttrykk og tilbud om idrett og friluftsliv på nye måter.

DELMÅL

Kommunen vil

- Videreutvikle gode bibliotek, som kan stimulere til språklig mestring, leseferdigheter, leseglede, og aktiv bruk av andre aktuelle media.
- Styrke kommunens kulturhus. Hjertnes kulturhus videreføres som kommunens hovedarena for sang, musikk og scenisk kunst.
- Legge til rette for eksterne kulturarrangører og utfylle med egne arrangement, kulturprogram, seminarer, kurs og event.
- Arbeide for å tiltrekke større arrangementer til kommunen.
- Videreføre og utvikle kino som en integrert del av kommunens kulturtilbud.
- Videreutvikle kulturskolen som et kompetansesenter for kunstfaglig undervisning der rammeplanens differensiering i bredde-, kjerne- og fordypningsprogram ivaretas.
- Formidle kommunens historie og identitet, med fokus på vikingtid, kurbadtid, hvalfangsttid og by-/bygdehistorie, i samarbeid med Vestfoldmuseene og andre aktører.
- Arbeide for gode bo- og oppvekstmiljø og nærdemokrati, i samarbeid med beboere, barnehage, skole og frivillige organisasjoner.
- Bidra til at ungdom i Sandefjord har mulighet til å delta i minst én organisert fritidsaktivitet uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn.
- Bidra til at ungdom i Sandefjord har gode og trygge nærmiljø med attraktive fritidstilbud og fritidsarenaer.
- Videreutvikle kommunale parker og plasser som gir kommunen et grønt preg, med muligheter for aktivitet, lek og rekreasjon.
- Planene for idrettsanlegg, friluftsområder og lekeplasser videreføres. Videreutvikle arenaer for fysisk aktivitet, med hovedfokus på barn og unge, rekruttering og bredde.
- Sikre kommunens innbyggere tilgjengelighet til flere kyst- og naturområder og videreutvikle attraktive arenaer for friluftsliv og rekreasjon.
- Bidra til forutsigbare rammer for Den norske kirke, deres muligheter for å gi gode tilbud og aktiviteter i kommunens samfunns- og kulturliv.
- Videreutvikle gravlunder, gravplasser, minne- og seremonisteder, og sikre en god og verdig gravplassforvaltning.
- Ivareta miljø- og klimahensyn i all utvikling, drift og forvaltning av anlegg og arenaer for kultur- og fritidstiltak.

BIBLIOTEK

Bibliotekene er en viktig arena for formidling av litteratur. Det arbeides målrettet for å tilby et relevant tilfang av litteratur og informasjon, fremme livslang læring og utdanning, og gi tilgang til digitale media og ressurser. Som læringsarena bidrar biblioteket til yringsfrihet og demokratiske prosesser, utdanning, kulturell læring og dannelses. Tjenestene skal være gratis og tilgjengelig for alle. Bibliotekene er meningsfulle sosiale møteplasser og viktige kulturelle arenaer, med lavterskeltilbud som motvirker utenforskap.

Bibliotekene er med på å styrke leseferdigheter og et godt språk, og bidrar til leseglede for barn i førskole- og skolealder. På denne måten bistår barn og unge i skolen, slik at flest

mulig skal kunne fullføre grunnskole og videregående skole. Bibliotekene driver aktiv lesestimulering for barn i førskolealder, veiledning for studenter og opplæring i norsk for fremmedspråklige, også i samarbeid med frivillige.

Bibliotekene arbeider aktivt for tilgang til digital kunnskap, kultur og lignende på nett og andre media. Som ledd i utviklingen av demokratiske holdninger og prosesser, formidles et stort tilfang av offentlig og annen informasjon, arrangeres debatter, utstillinger, foredrag, forfattermøter og tilsvarende. I denne sammenheng er samarbeid med frivillige og andre aktører viktig.

For å fylle sin funksjon best mulig, er det viktig at bibliotekene er lett tilgjengelige, der folk bor, og til tider da de kan nyttiggjøre seg bibliotekenes tilbud.

Tiltak

Kommunen vil prioritere

- Et bredt og kvalitativt godt tilbud av litteratur for alle.
- Tiltak for å stimulere leseferdigheter, norskkunnskaper og leseglede for alle, spesielt for barn og unge. Tilbud til barn i førskole- og skolealder, kurs i norsk for fremmedspråklige og leksehjelp for barn og unge, utvides og tilpasses behovet i befolkningen.
- Tilbud og bistand til unge og voksne under studier og utdanning.
- Videreutvikle tilgangen til digitale media og digital kunnskap, kultur m.m.
- Styrke arbeidet for demokratiske holdninger og prosesser i samfunnet, ved formidling av offentlig og annen informasjon, debatter, utstillinger og lignende.
- Videreutvikle bibliotekene som kulturelle arenaer og sosiale møteplasser. Bibliotekenes tilgjengelighet og åpningstider vurderes og tilpasses brukernes behov. Plan for fremtidsrettet bibliotek og kulturskole bør realiseres.
- Samarbeide med frivillige organisasjoner for å styrke bibliotekenes tilbud.

KULTURFORMIDLING, KULTURHUS OG KULTUROPPLEVELSER

Kultur og kunst skal skape gode og utfordrende opplevelser, stimulere kulturell læring og kreativitet, og fremme toleranse og inkludering. Formidling må skje på ulike arenaer og være tilgjengelig for alle innbyggere, hele året. Et bredt, variert og kvalitativt godt tilbud av og med amatører og profesjonelle utøvere, bringer mennesker sammen, og motvirker utenforskap.

Kulturhuset er en av de viktigste kulturelle og sosiale møteplassene for innbyggerne. Hjertnes skal være hovedarena for musikk og scenisk kunst. Harmonie arena bidrar til at tilgangen på fremvisningslokaler øker, og skal videreutvikles sammen med foreningsliv og lokale kulturaktører. Det er behov for å tilgjengeliggjøre kommunens bygg for å benytte dem til fritidsaktiviteter, spesielt for barn og unge. Ved bygging og ombygging av skoler bør det etableres egnede lokaler for ulike fritidsaktiviteter.

Kino med et bredt og godt filmtilbud er en del av et samlet kulturtilbud. Film formidles i dag gjennom stadig nye media og kanaler. Dette gir nye utfordringer for kinodrift, og etablering av et nytt kinosenter bør vurderes, i kommunal eller privat eie og drift.

Barn og unge er prioritert og kommunen har mange tilbud og et eget målrettet kulturprogram for denne målgruppen; «Den kulturelle skolesekken», «Markedet for scenekunst», «Kulturfestival for ungdom» (Ung kultur møtes – UKM) der unge utøvere og unge arrangører får erfaring og opplæring foran, på og bak scenen, og samarbeid med og tilskudd til frivillige kulturforeninger. Dette arbeidet skal styrkes ytterligere. Fritidskortet skal

KULTURSKOLE

Kulturskolen har sin forankring i opplæringsloven § 13-6: «*Alle kommuner skal aleine eller i samarbeid med andre kommuner ha eit musikk- og kulturskuletilbod til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet elles*».

Kulturskoletilbudet er forankret i rammeplanen «Mangfold og fordypning», som er vedtatt gjeldende for Sandefjord kommune. Undervisningen er organisert i de tre programmene beskrevet i rammeplanen: *Bredde-, Kjerne- og Fordypningsprogrammet*. Programmene ivaretar behovet for tilpasset opplæring og innebærer en gradering i forhold til undervisningsmengde og krav til egeninnsats. Formålet er å gi opplæring av høy kvalitet, et rikt mangfold og ivaretagelse av både bredde og talent.

Sandefjord kulturskole er en unik arena for kulturelle uttrykk. Barn og unge gis mulighet til å utvikle sin kreativitet enten de ønsker å spille teater, tegne, male, synge eller spille et instrument. Elevenes kognitive og motoriske evner styrkes. Gjennom nye bekjenskaper styrkes også sosiale ferdigheter, og den kunstneriske kompetansen som hver elev får i «bagasjen» kan bidra til livslang glede. For noen elever vil kunnskapene de erverver seg i kulturskolen være starten på en profesjonell karriere innen kunst og kultur.

Kulturskolen skal være en tilgjengelig arena i barn og unges liv, for kunst- og kulturopplevelser, for personlig, sosial og kunstnerisk vekst og utvikling, uavhengig av kjønn, funksjonsevne, sosial klasse, etnisitet, legning, økonomi og opprinnelse.

I Kunnskapsdepartementets strategi forutsettes det videre at kulturskolen skal være en viktig samarbeidspart i arbeidet med å styrke de praktisk-estetiske fagene i barnehage, SFO og grunnskole. («Skaperglede, engasjement og utforskertrang». Praktisk og estetisk innhold i barnehage, skole og lærerutdanning (2019)).

Tiltak

Kommunen vil prioritere

- Bevare og utvikle kulturskolen som en unik arena for kulturelle uttrykk og sosial møteplass for stadig flere grupper av befolkningen, gjennom utredning av mulighetene en flytting av kulturskolen til lokaler i sentrumskjernen vil gi. Plan for fremtidsrettet bibliotek og kulturskole bør realiseres.
- Videreføre og videreutvikle tilbudet ved kulturskolen gjennom opplæring, opplevelse og formidling innen kunsthagene musikk, drama og visuell kunst, samt sirkustilbud og musikkterapi, spesielt rettet mot barn og unge i målgruppen 2-19 år.
- Samarbeide med barnehager, SFO og grunnskolen for å styrke de praktiske og estetiske fagene i Sandefjord og som ledd i å virkeliggjøre målet om en kulturskole for alle (jfr. rammeplanen og barne- og ungdomskulturmeldingen).
- Bidra til å redusere frafallet i den videregående skolen ved å styrke de praktiske og estetiske fagene i barnehage, SFO og grunnskole. Herunder samarbeide med de estetiske linjene på Sandefjord videregående skole for å styrke det helhetlige utdanningsløpet for elever fra 2 til 19, samt styrke rekrutteringen til Musikk, dans, dramalinjene ved de videregående skolene i Vestfold.
- Samarbeid med frivillige organisasjoner som korps og kor, som ledd i arbeidet for å styrke kunst- og kulturlivet i Sandefjord kommune.

- Fortsatt fokus på gjennomføring av strategien: «Aldersvennlige Sandefjord», med tilbud til seniorer; visuell kunst 65+ og kor på dagtid i samarbeid med Korforbundet i Vestfold og Telemark.

HISTORIE OG IDENTITET

Sandefjord har mer enn tusen år med historie og kulturell arv. Historien gir kommunens innbyggere felles identitet og tilhørighet, og kan stimulere til debatt, engasjement og samfunnsansvar. Derfor er formidling av historien viktig. Den foregår på ulike arenaer, med hovedvekt på de tre pilarene vikingtid, kurbadtid og hvalfangsttid, da kommunen spilte en viktig rolle nasjonalt og internasjonalt. I tillegg formidles lokal by- og bygdehistorie, industri- og handelshistorie, og kystkulturhistorie.

Norge var store deler av 1900-tallet blant verdens ledende hvalfangstnasjoner, og Sandefjord var den ledende hvalfangerbyen. Byen er fortsatt kjent som «hvalfangerbyen», og Sandefjordmuseene konsentrerer i hovedsak sin formidling om Hvalfangstmuseet. Museet åpnet i 1917, ble gitt i gave av skipsreder Chr. Christensen, og er Europas eneste spesialmuseum for hval og hvalfangst. Det er nylig utvidet for bedre å kunne formidle ikke bare historien om fangst og fangstmenn, men også sammenhengen mellom ressurser og beskatning i et miljøperspektiv. Dette styrker museet som aktuell samfunnsaktør, gjør museet til en attraksjon og er viktig for kommunens turismenæring. Sandefjordmuseene er en del av Vestfoldmuseene IKS, der Sandefjord kommune er medeier.

Vikingtid er en viktig historisk epoke som formidles av Vestfoldmuseene. Sandefjords bidrag er i hovedsak knyttet til Gokstadhaugen og kopien av Gokstadskipet, «Gaia», gitt i gave av skipsreder Knut U. Kloster. Skipet eies av kommunen, men driftes av Vestfoldmuseene i samarbeid med Båtlaget Gaia. Når Stiftelsen Oseberg Vikingarv er ferdige med byggingen av den nye kopien, Saga Gokstad, i Hesteskoen/Indre havn, avklares plassering og hvordan området rundt skipet skal utformes. «Gaia» disponeres etter avtale med Gokstad Viking Heritage Centre når Saga Gokstad er sjøsatt.

På 1800-tallet og et stykke inn på 1900-tallet, var Sandefjord et internasjonalt kjent kurbadsted. Kurbadtiden formidles i dag i hovedsak ved Sandefjord kurbad, som drives av en egen stiftelse. Dagens bygning, fra 1899, er en av Norges og Europas største trebygninger i dragestil, og brukes som tilholdssted for en rekke frivillige kulturforeninger og kulturarrangementer.

På 1900-tallet ble flere store industribedrifter etablert i Sandefjord, bl.a. Framnæs Mek. Værksted og Jotun Fabrikker. Jotun har etablert et eget bedriftsmuseum, mens Vestfoldmuseene tar hånd om Framnæsarkivene, og private aktører arbeider med å digitalisere bilder, dokumenter og tegninger, og gjøre dette tilgjengelig. Lokal by- og bygdehistorie formidles av ulike stiftelser og frivillige foreninger, som også driver bl.a. Pukkestad gård, som tidligere var Sandefjord kommunens bymuseum, Stokke bygdetun, Gulli skolemuseum/-tun og Øvre Myra husmannsplass. Lokal kystkultur ivaretas bl.a. av Sandefjord Kystkultursenter. Sundås-batteriet var sentral for den norske marine i forbindelse med unionsoppløsningen i 1905. Folehavna fort ble bygget under 2. verdenskrig, men var også et sentralt anlegg for norsk kystforsvar under den kalde krigen. Historien om disse forsvarsverkene bør formidles ved informasjonstavler e.l.

Tiltak

Kommunen vil prioritere

- Bevissthet om historie som identitetsbygger via formidling om kommunens utvikling, med hovedvekt på de tre historiske periodene vikingtid, kurbadtid og hvalfangsttid.
- Videreutvikling av Hvalfangstmuseet og særlig sette lys på bruk av ressurser og beskatning i et miljø- og økologisk perspektiv.
- Samarbeidet med Skagerak Dampskibsselskap AS og venneforeningen om drift og forvaltning av hvalbåten «Southern Actor» videreføres.
- Videreføre samarbeidet med Vestfoldmuseene og Båtlaget Gaia om formidling av vikingtiden, med Gokstadhaugen og Gokstadskip-kopien «Gaia» som Sandefjords viktigste bidrag. Plassering av det nye Gokstadskipet, Saga Gokstad, avklares når skipet nærmer seg ferdig. Avtale rundt disponering av «Gaia» utarbeides.
- Vurdere plasseringen i havneområdet for «Southern Actor» og «Gaia», for fremvisning av skipene og formidling av historien hele året.
- Videreføre samarbeidet med Stiftelsen Sandefjord kurbad om formidling av kurbadtiden.
- Samarbeide med frivillige foreninger og lag, stiftelser og private bedrifter for å ivareta historien om kommunens by- og bygdehistorie, industri- og handelshistorie, og lokal kystkultur og historie. Arbeidet med bevaring av historiske dokumenter videreføres.
- Kommunen vil fortsatt stimulere aktivitet i frivillige foreninger og lag, gjennom samhandling, tilskudd og rimelige leiepriser i kommunale lokaler og anlegg, med spesiell vekt på aktivitet for barn og unge.
- Vurdere å utarbeide en kulturminneplan.

OPPVEKST, UNGDOM OG NÆRMILJØ

Et godt oppvekst- og nærmiljø er viktig for innbyggernes trivsel og helse, både fysisk og psykisk, spesielt for barn og unge, og for et velfungerende lokalt demokrati og engasjement. Nærmiljøutvalgene har en sentral rolle i arbeidet, som representanter for beboerne, sammen med barnehager, skoler og andre kommunale instanser, og i samspill med frivillige.

Barn og unge bør få mulighet til å delta i forebyggende og byggende aktivitet i eget nærmiljø. Aktivitetene bør være lett tilgjengelig for alle, aktuelle og inkluderende. Det er også viktig å jevne ut forskjeller mellom grupper hva gjelder mulighet for deltakelse. «Helhetlig plan for fritidsaktiviteter for ungdom» med tiltak er et viktig verktøy i dette arbeidet. Medvirkning fra ungdom i nærmiljøene vil være sentralt i utarbeidelse og utvikling av aktivitetstilbud.

Fysiske arenaer og sosiale møteplasser stimulerer til fysisk aktivitet, sosial læring, forebygge skiller og bidra til samhold. Lekeplasser, barnehager og skoler er viktige møteplasser og aktivitetsarenaer også på fritiden, sammen med anlegg som disponeres av frivillige foreninger og lag. Derfor bør også kommunens bygg være lokasjoner hvor nærmiljøet får gode vilkår. Alle barn bør ha tilgang til natur i eget nærmiljø, med de opplevelser bare naturen kan gi. Arbeidet med utvikling av anlegg i alle skolekretser må videreføres, og det bør etableres trygge ferdselsårer for gående og syklende.

Nærdemokratiordningen er viktig for lokalt demokrati, slik at innbyggerne opplever reelle muligheter for å bære fram synspunkter og ha påvirkning i saker som angår dem selv og deres nærmiljø. Nærmiljøutvalgsordningen må videreutvikles, og utvalgene bør fungere som høringsinstanser i saker som angår deres bomiljø. Utvalgene bør stimulere unge til opplæring og deltakelse i demokratiske prosesser, slik at de kan utvikle seg til engasjerte, selvstendige og demokratiske mennesker. Samarbeid og samskaping med fritidsklubbene, ungdomslagene og frivilligheten er viktig for å skape aktivitet og møteplasser i nærmiljøene.

Tiltak

Kommunen vil prioritere

- Muligheter for alle innbyggere til å delta i aktuelle, utfordrende og inkluderende aktiviteter i eget nærområde.
- Arbeidet for gode fritids- og aktivitetstilbud for barn og unge, med hovedvekt på lokalt og frivillig engasjement, supplert med kommunale tiltak der dette er hensiktsmessig.
- Tilrettelegging av arenaer og møteplasser i nærområdene, for å stimulere til fysisk aktivitet, sosial læring, og bidra til toleranse og samhold. Etablering av nærmiljøanlegg i alle skolekretser videreføres, plan for lekeplasser og lekeområder videreutvikles. Ved bygging og ombygging av skoler bør det etableres egnede lokaler for ulike fritidsaktiviteter. Kommunale bygg bør tilgjengeliggjøres for nærmiljøet og frivilligheten, og spesielt vurdere hvordan skolelokaler kan benyttes utenom skoletiden.
- Mulighet for at alle, spesielt barn og unge, skal kunne oppleve natur der de bor. Ved etablering av nye og fortetning av eksisterende boligområder, må grøntområder, skogsnerer o.a. grønne lunger beholdes og utvikles. Grønne ferdselsårer som stier, gang- og sykkelveier bør etableres, og må kunne benyttes både sommer og vinter.
- Nærmiljøutvalgene må fremme demokratiske holdninger og prosesser hos og blant innbyggerne, ved dialogmøter med beboerne, høringsmøter i saker som angår beboerne o.a. tiltak som kan skape økt engasjement om lokale saker, medvirkning og ansvar. Utvalgene skal stimulere tiltak for å involvere ungdom i demokratiske prosesser.
- Følge opp tiltak i «Helhetlig plan for fritidsaktiviteter for ungdom», herunder videreføre driftstilskudd til fritidsklubber og ungdomslag, legge til rette for lavterskeltilbud i meråpne skoler og gymsaler/haller, Guttas Campus og Oppsøkende ungdomstjeneste (OUT).
- Legge til rette for å engasjere de unge slik at de inspireres til å bidra. Ungdomsmedvirkning i arbeidet med planer, aktiviteter o.a. Vurdere å etablere en ordning med ungdomspanel.
- Tettere samarbeid mellom nærmiljøutvalg og frivillige organisasjoner vurderes der forholdene ligger til rette for dette.

PARKER OG Plasser

Sandefjord er en grønn kommune. Sentrum har mange parker og plasser, som gir byen et åpent og grønt preg. Ikke minst Badeparken, som åpner byen mot havet, inviterer til opphold, lek og aktivitet, og benyttes til konserter, idrettsarrangementer, messer og andre tilstelninger. Byparken er mye brukt som treffsted for blant annet konserter og arrangement. Hjertnesstranda, i indre havn, omfatter både et større aktivitetsområde og en vandringspromenade langs småbåthavna, og Jernbanealléen, med sin frie siktlinje fra jernbanestasjonen til fjorden, er rammet inn av allétrær. Byen er dessuten kjent som en skulpturby, pga. sine mange monumenter og skulpturer. Det finnes også mange mindre parker, plasser og grønne lunger videre utover i kommunen. De fungerer som møteplasser, og inviterer til lek, fysisk og kulturell aktivitet, opphold og rekreasjon. De mange parkene og plassene er en viktig del av arbeidet for en miljøvennlig, grønn kommune.

Eksisterende grønne plasser og rom må videreføres, og nye bør utvikles, ikke minst i havneområdet, ved Tivolitomta og Thor Dahls gate, med ev. forlengelse ned til havna. Dette vil forsterke det grønne og åpne preget, og knytte havneområdet og sentrum sammen til et sammenhengende vandre- og treffområde. Badeparken bør skjermes mot utbygging med faste bygninger og installasjoner.

Hjertnesstranda bør utvikles videre, med plass for flere frie aktiviteter, samtidig som

vandreveiene videreføres. Allmennhetens tilgang til sjøen bør ivaretas. Blå/grønn infrastruktur er viktig for trivsel i byens sentrum og øvrige sentere. Det grønne, åpne preget bør også videreføres i andre områder i kommunen, og det bør vurderes anlagt grønne vandringsleder og ferdselsårer gjennom alle større sentre i kommunen.

Byens sentrum er rammet inn av grønne åser, som gjør den til «byen mellom de sju åser». Derfra er det stor slått utsikt over sentrum og fjorden. Flere av åsene og utsiktsplassene bør gjøres lettere tilgjengelig og videreutvikles, som tur- og rekreasjonsområder.

Tiltak

Kommunen vil prioritere

- Videreutvikling av Sandefjord som en grønn kommune, ved bevisst bruk av parker, plasser og andre grønne lunger som ledd i planlegging og utvikling av byens sentrum og øvrige sentre. Parker og plasser skal fungere som sosiale møteplasser, og stimulere til både lek og fysisk aktivitet, kulturtiltak, opphold og rekreasjon.
- Badeparken skjermes mot utbygging i form av faste installasjoner og bygninger. En forvaltningsplan for parken bør lages. Byparken videreutvikles som arena for opphold, servering, konserter og arrangementer. Hjertnesstranda utvikles videre som arena for frie, fysiske aktiviteter. Allmennhetens tilgang til sjøen bør ivaretas. Byens mange monumenter og skulpturer ivaretas, og bør også benyttes i formidling av byen.
- Nye, grønne parker, rom og møtesteder utvikles, ved aktivitetstilbud og kunst, ikke minst i havneområdet, og ved Tivolitomta og Thor Dahls gate, for å knytte havneområdet og sentrum nærmere sammen til et sammenhengende vandre-, aktivitets- og rekreasjonsområde.
- Det grønne og åpne preget videreføres også i andre deler av kommunen, bl.a. med oppgradering av Sentrumsjordet i Andebu og utvikling av sentrum i Stokke. Det bør vurderes anlagt vandringsleder og ferdselsårer gjennom alle større sentere i kommunen.
- Åsene som omgir bysentrum bevares, og flere av åsene og utsiktsplassene der bør gjøres lettere tilgjengelig og videreutvikles, som tur- og rekreasjonsområder.
- Bevare særlig bynære skogs- og friluftsområder for allmennheten, som Hjertnesskogen, Preståsen m.fl.

IDRETT, FRILUFTSLIV OG REKREASJON

Fysisk aktivitet er viktig for å utvikle og beholde god helse, både fysisk og psykisk. Nasjonale anbefalinger tilsier at barn og unge bør være fysisk aktive minst 1 time pr dag, mens voksne anbefales moderat aktivitet minst 1 ½ time pr uke. 90% av 6-åringene oppfyller anbefalingene, men andelen faller til 50% for 20-åringer og bare 1/3 blant voksne, mens stillesitting øker i alle aldersgrupper. Samtidig øker forekomsten av belastningslidelser og livsstilsykdommer. Dette påvirker læring i skolen, gir et betydelig sykefravær i arbeidslivet og økt belastning på helsevesenet. Det begrenser også samfunnets muligheter til å løse andre, viktige oppgaver. Denne utviklingen bør motvirkes, bl.a. ved å legge til rette for et allsidig idretts- og friluftsliv, der flest mulig kan delta, og i tillegg legge til rette for avkobling, naturopplevelser og rekreasjon. Slike aktiviteter kan også bringe mennesker sammen og motvirke utenforskap.

Sandefjord har høstet anerkjennelse for arbeidet sitt med prioritering av idrettsanlegg og friluftslivsområder. Det gjøres i samarbeid med frivillige organisasjoner, mens innbyggerne deltar i aktiviteter i regi av foreninger, eller egen aktivitet.

Kommunen prioriterer aktivitet for barn og unge, rekrutterings- og breddeidrett, opplevelser og rekreasjon. Kommunale utendørs anlegg er åpne for alle, når lagene ikke er tildelt tid til aktivitet. Planene for kommunens anlegg må følges opp, både i Bugårdsparken, bydelsanlegg og spesialiserte anlegg. Bugården bør videreutvikles i hht. vedtatt plan, med rehabilitering av parken, forvaltning av dammene, nye idrettsanlegg, bedre tilrettelegging for lavterskel friluftsliv, og en vurdering om utvidelse sørover mot Virik. En utvidelse vil gi økte muligheter for både organisert og egenorganisert aktivitet, og kan gjøre det enklere for Sandefjord videregående skole å bruke parken. Utvikling av et sentralanlegg for flere vinteridretter bør vurderes, f.eks. i Storås. Anleggene må, så langt praktisk mulig, gis universell utforming.

Kommunens politikk for friluftsliv har fokus på gode områder for varierte aktiviteter, natur-opplevelser og rekreasjon. Med økende befolkning øker behovet for tilgang til flere områder, både ved kysten, ved innsjøer, og i skog og mark. Flere stier og badeplasser bør etableres langs kysten, og kyststiene bør knyttes sammen til et sammenhengende nett. Stier, turveier og løyper bør rustes opp og nye bør etableres, f.eks. rundløyper og utsiktpunkt og det bør merkes for gående, syklende og skiløpere. Tilrettelegging for parkering bør vurderes ved utfartsområder. Innbyggere med nedsatt funksjonsevne må sikres tilgang til ulike type friluftsområder rundt om i kommunen.

Ved etablering av boligområder og fortetning av «gamle», bør innbyggerne, og spesielt barn og unge, sikres tilgang til idrettsanlegg og natur i eget nærområde. Ved bygging av nye og utvidelse av eksisterende skoler, bør samlokalisering med idrettsanlegg og friluftsområder vurderes, med sikte på sambruk og synergieffekter. Ulike muligheter for barn og unge til å delta i idrett og friluftsliv bør jevnes ut, slik at flest mulig kan være aktive og få gode opplevelser. BUA utlånsordning for gratis utlån av utstyr videreføres og sikres, i samarbeid med frivilligheten.

Frivillige foreninger og lag er helt sentrale og de organiserer tusener med sine tilbud om deltakelse i fysisk aktivitet. Derfor vil kommunen stimulere innsatsen gjennom videre samarbeid, veiledning, tilskudd og fortsatt rimelig leie av kommunale lokaler og anlegg. Kommunens ordning med prosjekttilskudd til idrettsformål skal stimulere til større arrangementer, og gi støtte til deltakelse i internasjonale mesterskap.

Informasjon om anlegg og friluftsområder bør gjøres lett tilgjengelig gjennom digitalisering, bruk av kommunens og foreningenes hjemmesider, og gjennom sosiale media.

Tiltak

Kommunen vil prioritere

- Tilrettelegging for et variert idretts- og friluftsliv, og muligheter for avkopling, naturopplevelser og rekreasjon. Kommunen vil prioritere utvikling og drift av idrettsanlegg og områder for friluftsliv, slik at innbyggerne kan delta i aktiviteter i regi av ulike foreninger eller utøve egenorganisert aktivitet.
- Videreføring av strategier og planer, som prioriterer barn og unge i tenårene, rekrutterings- og breddeidrett, og fysisk aktivitet for befolkningen. Alle kommunale utendørs idrettsanlegg skal være åpne når klubber og lag ikke er tildelt tid.
- Oppfølging av temaplan for idrett og fysisk aktivitet, og plan for videreutvikling av Bugårdsparken. Muligheten for utvikling av et sentralanlegg for flere vinteridretter vurderes.
- Støtte toppidretten ved å være hjelpelig med å finne grunn til ev. nye anlegg, mens etablering/bygging, drift og aktivitet fortsatt vil være organisasjonenes ansvar.
- Idrettsanlegg bør, så langt dette er mulig, gis universell utforming. Innbyggere med

- nedsatt funksjonsevne sikres tilgang til ulike type friluftsområder.
- Oppfølging av temaplan for friluftsliv. Innbyggerne må sikres tilgang til flere områder for friluftsliv ved kysten, ved innsjøer, og i skog og mark. Anlegg og arealer for enkelt, ikke kommersielt friluftsliv, med lav terskel for bruk, prioriteres. Flere stier og badeplasser bør opparbeides langs kysten, og kyststiene bør knyttes sammen til et sammenhengende nett og merkes. Stier, turveier og løyper bør rustes opp og nye bør etableres. Tilrettelegging for parkering bør vurderes ved utfartsområder. Biologisk mangfold ivaretas i forvaltning og drift av kommunale friområder.
 - Ved utbygging av nye og fortetning av eksisterende boligområder, må innbyggerne sikres mulighet for idrett og tilgang til natur i eget nærområde. Ved planlegging av nye og utvidelse av eksisterende skoler, vurderes samlokalisering av skole, idrettsanlegg og friluftsområder. Tilgjengeliggjøre kommunale bygg for frivilligheten og nærmiljøet, og spesielt vurdere hvordan skolelokaler kan benyttes utenom skoletiden.
 - Ulike muligheter for barn og unge til å delta søkes jevnet ut, slik at flest mulig kan være aktive. Utstyrsutlånsordningen BUA utvikles videre i samarbeid med frivilligsentralene.
 - Følge opp tiltak i «Helhetlig plan for fritidsaktiviteter for ungdom», herunder videreføre og videreutvikle sommerferietilbud, legge til rette for lavterskeltilbud i meråpne skoler og gymsaler/haller, legge til rette for temakvelder og etablere Forum for E-sport m.m.
 - Det skal fokuseres på lavterskeltilbud for eldre.
 - Videreutvikle samarbeidet med Sandefjord idrettsråd og frivilligheten, gjennom samhandling, veiledning, tilskudd og rimelige leiepriser i kommunale lokaler og anlegg.
 - Videreutvikle og styrke kommunens ordning med prosjektilskudd til idrettsformål.
 - Enkel tilgang på informasjon om idrettsanlegg og friluftsområder, gjennom digitalisering av kart, beskrivelse av turer, informasjon om arrangementer på nett mv.

TETTERE PÅ FRIVILLIGHETEN

Kommunens mange frivillige lag og foreninger er en del av «ryggraden» i kommunen og mottar derfor tilskudd til virksomheten sin.

Samarbeid og samskaping er viktig for å bidra til aktivitet, utvikling av møteplasser og mangfold i nærmiljøene. Frivilligheten er en viktig samarbeidspartner i arbeidet med å sikre barn og ungdom like muligheter for deltagelse i aktiviteter, og for å skape trygghet og sikre tilknytning. «Helhetlig plan for fritidsaktiviteter for ungdom» og oppfølging av tiltak i planen, i samarbeid med frivillige lag og foreninger, frivilligsentralene og andre aktuelle aktører, er et viktig område å ha fokus på.

Medvirkning fra ungdom i nærmiljøene vil være sentralt i utarbeidelse og utvikling av aktivitetstilbud. Engasjement fra de unge kan være med å hjelpe til med rekrutteringsutfordringer til frivillige lag og foreninger.

Tiltak

Kommunen vil prioritere

- Stimulere til aktivitet i frivillige lag og foreninger, gjennom samhandling, veiledning, tilskudd og fortsatt rimelige leiepriser i kommunale lokaler og anlegg.
- Arbeid for gode fritids- og aktivitetstilbud for barn og unge, med hovedvekt på lokalt og frivillig engasjement, supplert med kommunale tiltak der dette er hensiktsmessig.
- Tilgjengeliggjøre kommunale bygg for frivilligheten og nærmiljøet, og spesielt vurdere hvordan skolelokaler kan benyttes utenom skoletiden.

- Legge til rette for inkludering av flest mulig barn og unge i kultur-, idretts- og fritidstilbud, ved å videreutvikle ordningene med Fritidskort, Ledsagerbevis og Støttekontakter, i samarbeid med frivillige og private aktører.
- Videreføre driftstilskudd til fritidsklubber og ungdomslag.
- Videreføre og sikre utstyrsutlånssentraler i samarbeid med frivilligsentralene.
- Legge til rette for lavterskel aktivitetstilbud i meråpne skoler og gymsaler/haller, i samarbeid mellom idrettsrådet, kulturrådet og frivilligheten.
- Markedsføre oversikt over fritidsaktivitetstilbudet.
- Være tettere på frivillige lag og foreninger gjennom informasjon, kurs, samlinger, brukerundersøkelser og nyhetsbrev for nettverksbygging.
- Tilby kompetanseheving for og med frivillige og ideelle organisasjoner. Legge til rette for temakvelder.
- Frivilligplanen skal forankres innenfor kultur-, idrett og fritidsområdet i samarbeid med frivilligheten. Kulturrådet, idrettsrådet, frivilligsentralene, nærmiljøutvalgene, fritidsklubbene og ungdomslagene inkluderes i arbeidet med planen.
- Legge til rette for å engasjere de unge slik at de inspireres til å bidra. Ungdomsmedvirkning i arbeidet med planer, aktiviteter o.a. Vurdere å etablere en ordning med ungdomspanel.

GRAVLUNDER OG KIRKEGÅRDER

Kirkelig fellesråd og Sandefjord kommune har inngått en avtale som innebærer at kommunen har ansvaret for forvaltning og vedlikehold av alle kommunens gravlunder og kirkegårder. Kommunen må sikre nødvendige arealer for utvidelser av gravlunder, og opparbeide disse i tråd med kravene til jordstruktur. Kulturen endrer seg raskt på gravferdsområdet, fordi tradisjoner og ritualer ikke lenger er like som før. Kommunen skal imøtekomme behov for ulike type gravplasser og minnelunder.

Vestfold Krematorium er lokalisert til Sandefjord, og eies av Horten, Tønsberg, Sandefjord og Larvik kommuner.

Alle kommunens kirkegårder ligger relativt sentralt. Dette stiller krav til god parkmessig utforming, slik at pårørende kan føle stillhet og verdighet når de besøker gravene, men også at gravlundene kan benyttes som rekreasjonsområder. Kommunen steller og vedlikeholder ca. 15% av alle gravsteder, etter avtale med festerne, noe som også bidrar til tiltalende gravlunder.

Tiltak

Kommunen vil prioritere

- Videreføring av avtalen med Kirkelig fellesråd om anlegg, forvaltning og vedlikehold av kommunens gravlunder og kirkegårder.
- Videreutvikle verdige gravlunder, gravplasser og minne- og seremonisteder. Navnede og anonyme minnelunder mv. etableres.
- Sikre nødvendige arealer for fremtidige utvidelser av gravlunder.
- Videreutvikle Vestfold Krematorium, sammen med øvrige eierkommuner.

KIRKER, TROS- OG LIVSSYNSSAMFUNN

Kirker og trossamfunn er en viktig del av vår kulturarv, med gudstjenester og samlinger for medlemmer, og utførelse av kirkelige handlinger og seremonier for kommunens innbyggere, fra vugge til grav. Kirker, tros- og livssynssamfunn er aktive i sosial omsorg for innbyggerne, og innenfor kulturlivet, med konserter o.a. kulturtilbud. De fungerer som viktige sosiale og kulturelle møteplasser, med muligheter for dialog og forståelse på tvers av ideologiske og religiøse skillelinjer.

Ca. 62 % av kommunens innbyggere er medlemmer i Den norske kirke. Kirken forestår selv den praktiske gjennomføringen av sin virksomhet, mens kommunen etter lov bidrar økonomisk, for å sikre dem gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet. Derfor får Den norske kirke hvert år et rammetilskudd til dekning av oppgaver de er pålagt ved lov, og mottar i tillegg tjenester for den delen av ansvaret hvor det er mest hensiktsmessig at kommunen utfører arbeidet, bl.a. vedlikehold av kirker og bygninger.

Tiltak

Kommunen vil prioritere

- Bidra til forutsigbare rammer og vilkår for Den norske kirke for å sikre den muligheter til å gi gode tilbud til sine medlemmer og kommunens innbyggere, og være aktive aktører i kommunens samfunns- og kulturliv, i tråd med de normer som gjelder i vårt samfunn.
- Videreføre sine forpliktelser overfor Den norske kirke mht. økonomiske overføringer/tilskudd til drift.
- Stimulere kirker, tros- og livssynssamfunn til kontakt og dialog, aktiv deltakelse i sosial omsorg for kommunens innbyggere og i kultur- og samfunnsliv for øvrig. Bidra til større forståelse, toleranse og omsorg for den enkelte.

OPPFØLGING AV PLANEN

Denne planen

- Er førende for alle delplaner innenfor kommunalområdet
- Legges til grunn for løpende vurderinger, prioriteringer i økonomiplaner, budsjetter, og i saksbehandling

Prioriteringer og tiltak i planperioden gjennomføres ut ifra tre perspektiver:

- Brukerne er og skal stå i sentrum for arbeidet, dvs. at kommunen er til for dem, og kommunen skal i alle sine tjenester og tilbud bidra til gode levekår for innbyggerne.
- Økonomiperspektivet innebærer bl.a. at prioritering og gjennomføring av tiltak er avhengig av de til enhver tid gjeldende budsjettammer og bevilgede midler. Alle tiltak skal gjennomføres så effektivt og rasjonelt som mulig. Prioriteringer og tiltak vil bli vurdert opp imot, og foretatt innenfor, de økonomiske rammer og vedtak som de folkevalgte beslutter.
- De (n) organisatoriske enheter som til enhver tid har ansvar for de ulike virksomhetsområdene, er også ansvarlig for oppfølging av mål og delmål innenfor disse.